

Zprostředkovatel koupě Aljašky
W. H. Seward na známce z roku
1909.

Aljaška

Pošta na Aljašce

Před 130 lety se Američanům podařil zmatečný obchod. Dne 18. října 1867 koupili od Rusů za 7,2 milionů dolarů obrovitou severskou zemi zvanou Ruská Amerika. Dnes ji známe jako Aljašku, což v jazyku původních obyvatel znamená "Veliká země". Je to zdaleka největší stát celé Unie. Tvoří šestinu rozlohy Spojených států amerických. Je bezmála dvacetkrát větší než Česká republika, ale obyvatel nemá ani tolik jako Praha. Američané spojují Aljašku s označením "Last Frontier", což znamená "Nejzazší hranice". Představuje pro ně však nemalý přínos v těžbě a zpracování ropy, zemního plynu a dřeva. Má rozvinutý rybolov a průmysl zpracování ryb, úspěšně se v ní rozvíjí turistika a značný je i její vojensko-strategický význam.

Převrta leteckých zásilek na Aljašce. Letiště ve Skagway

"Nenana" – poslední kolesový parník Aljašky. Skansen ve Fairbanksu

Ještě dlouho po koupi byla Aljaška panenskou zemí původních obyvatel – Eskymáků, Aleutů, Indiánů. Jen pořídku se mezi nimi usazovali lovci kožešinové zvěře, prospektori, zlatokopové, rybáři a velrybáři. Jediným spojujícím prostředkem mezi komunitami při pobřeží Tichého oceánu a mezi osadami podél aljašského veletoku Yukonu byly čluny a lodě, v zimních měsících pak sáně se záprahem psů. Přpravovaly nejen osoby a zboží, ale také poštovní zásilky.

Prvním říčním kolesovým parníkem na Aljašce byl parník Yukon. Byl postaven v roce 1868 a patřil společnosti Parrot & Company. Každé léto přivážel po Yukonu do obchodních stanic žádané zboží a než řeka s příchodem zimy zamrzla, vracel se po proudu s nákladem kožešin. V dalších letech byly postaveny parníky s men-

ším ponorem, které mohly plout i v mělké vodě po přítocích Yukonu.

Leteckou dopravu pošty na Aljašce zahájil legendární polární letec Carl Ben Eielson, který přišel do Fairbanksu, tehdy osady, v roce 1922. Po sedmi letech průkopnických činů zahynul i se svým mechanikem při pokusu zachránit náklad kožešin v ceně milionu dolarů z lodí "Nanuk", uvězněné v ledu při pobřeží Sibíře. Na Aljašce, velmi řídké osídlené zemi bez hustější silniční sítě, je letadlo i dnes jediným dopravním prostředkem, kterým se lze dopravit v podstatě kamkoliv. Neudivuje proto, že každý čtyřicátý pátý obyvatel Aljašky má pilotní průkaz.

Nasazení letadel k přepravě cestujících, zboží a pošty vedlo k zániku paroplavby na Yukonu a jeho přítocích. Po druhé světové válce provozoval dopravu na této řece už jen jediný kolesový parník "Nenana". I ten pak službu skončil v roce 1954. O málo déle se udržela v zimních měsících doprava pošty sáněmi se záprahem psů. Tento tradiční, na Aljašce po staletí používaný dopravní prostředek, byl v šedesátých letech nahrazen sáněmi motorovými. Jako poslední poštovní zásilka přepravená na Aljašce psím spřežením je uváděna zásilka do Savoongy na ostrově svatého Vavřince v roce 1963.

Vlaková přeprava pošty měla a má na Aljašce jen druhotný význam, protože je zde jen jedna železniční trať – ze Sewardu na tichomořském pobřeží do vnitrozemského Fairbanksu. Zato přeprava pošty automobily má nezastupitelné místo. V letních měsících se auty rozvážá pošta ve městech a po hlavních silničních tazích k samotám. Ve většině poštovních úřadů se využívá systému poštovních schránek, ze kterých si adresát vybírá poštu sám. V místech řídké osídlených jsou jednoduché poštovní schránky upraveny na kůlech u nejbližší přístupové cesty.

I když je Aljaška pro nás, filatelisty, zemí velmi vzdálenou, není neznámá. Vždyť jen samotné poštovní známky s obsahovým vztahem k Aljašce by dnes už vydaly na samostatnou sbírku! První z nich byla 2 centová známka USA s portrétem W. H. Sewarda, který zprostředkoval koupi Aljašky od Rusů. Byla vydána k výstavě Alaska-Yukon Pacific Exposition, která se konala od 1. června do 16. října 1909 v Seattlu, stát Washington. Od té doby se ve známkové produkci USA objevilo mnoho příležitostných a pamětních známek, zobrazujících krajiny a národní parky Aljašky, zejména její nejvyšší horu Mount McKinley (6 194 m), i portrét amerického prezidenta, podle kterého tato hora dostala název (v roce 1901 byl zavražděn anarchistou). Na známkách USA najdeme státní symboly Aljašky – vlajku a znak, aljašský ropovod, bohatou faunu a flóru, indiánské masky a totemy, i obřadní kanoe. Pro Evropany byla Aljaška objevena Vitusem Beringem, Dánem v ruských službách. Úžina, kterou v roce 1728

proplul mezi Asií a Amerikou, dodnes nese jeho jméno. Pobřeží samotné Aljašky mořeplavec Bering prozkoumal až při druhé výpravě v roce 1741. Koncem toho roku však jeho loď ztroskotala u ostrova, dnes známého jako Beringův, a slavný objevitel tu 8. prosince zemřel. Jeho objevné plavby připomněly známky Dánska a bývalého SSSR. Na známkách USA a známkách jiných zemí najdeme portréty i dalších osob, známých z historie Aljašky – polárního badatele Pearyho, polární letce Willa Rogerse a Wiley Posta, státníky Th. Roosevelta a D. Eisenhowera a mnohé jiné významné osobnosti.

Když jsem při putování Aljaškou pobýval v Anchorage, což je na tamní poměry velkoměsto, chtěl jsem si doplnit známky ze starších vydání. V hlavním poštovním úřadě však měli jen běžné výplatní novinky. Úřednice mi však daly radu: "Zajděte si do obchodního domu na Páté Avenue. Je tam maličká pošta s filatelistickou prodejnou. Určitě dobře pochodíte!" A vskutku! Ve třetím podlaží přepychového obchodního centra jsem našel prodejničku "Anchorage Postal Store" s výběrem celých přepážkových archů známek i z dřívějších let. K tomu nejrůznější obálky s přitisky, poštovní celiny, poštovní formuláře, propagační a informační brožury, letáčky s chystanými emisemi a mnohé další různé drobnosti a pozornosti americké pošty. Fi-

latelistická prodejna v Anchorage je jediná svého druhu na celé obrovské Aljašce. Navštívil jsem mnoho aljašských poštovních úřadů a od tamního pozorného, vždy velmi ochotného personálu jsem kromě zodpovězení všech mých otázek dostával srdečné pozdravy všem českým a slovenským filatelistům. Paní poštmistrová v maličkém poštovním úřadě v Denali, národním parku plném medvědů v srdci Aljašky, kterému věduví stejnojmenná hora zvaná také Mount McKinley, mi svůj pozdrav čtenářům Merkur Revue dokonce napsala.

Vladimír Ustohal

Die Post im Alaska

Dieser amerikanische Staat mit großen Naturschätzen wurde vor 130 Jahren unter sehr interessanten Umständen von der amerikanischen Regierung dem russischen Zaren abgekauft. Der Verfasser beschreibt interessantes aus dem derzeitigen Postverkehr, ergänzt durch eigene Erfahrungen vom Besuch dieses Landes.

Mail service in Alaska

This state of USA with enormous natural richness was bought by the USA government from the Russian czar under very interesting circumstances 130 years ago. The author describes contemporary postal traffic in Alaska and presents some of his experience gained during his visit of this country.

Poštovní schránky při cestách aljašskou divočinou. Talkeetna.

ZE ZAHRANIČÍ

Apollo 16 namísto Apollo 17

Je známo, že poslední mise na měsíc s letci - kosmonauty se uskutečnila v prosinci 1972 Apollem 17. Bylo nyní rozhodnuto, že k této výpravě nebude vydán žádný filatelistický materiál, týkající se cesty do vesmíru.

Po skandálech a vyšetřování FBI údajných spekulací astronautů s připravovaným filatelistickým materiálem o uvedené misi, byla tato příprava pozastavena. Skončilo to tak, že poslední cesta s kosmonauty na Měsíc nebyla doprovázena žádným filatelistickým materiálem o vesmíru. Prozatím končí tato neopakovatelná kapitola Apollem 16. Z této cesty je známo pouze 25 exemplářů celistvosti.

JK.

